

SÅ SPARAR VI TILL BARNEN I ÖSTERGÖTLAND 2023

Länsförsäkringar

Många föräldrar i Östergötland har 2023 dragit ned på sparandet till barnen. "Det är en tuff tillvaro just nu för föräldrar i Östergötland och det är fullt förståeligt att pengarna behövs till de vardagliga utgifterna. Om det är möjligt, dra hellre ner på sparandets storlek än ta bort det helt. Det är lätt att glömma att lägga tillbaka den månatliga dragningen när ekonomin förbättras."

Emma Persson, privatekonom på
Länsförsäkringar

Många föräldrar i Östergötland har dragit ned på sparandet till barnen

Höga räntekostnader, skenande elpriser och allt dyrare mat har påfrestat föräldrars plånböcker under den senaste tiden. En genomsnittlig barnfamilj har under året fått tusentals kronor i högre utgifter och många kan ha tvingats dra ned på pengarna man tidigare la undan till barnen. I år sparar den genomsnittlige föräldern 521 kronor per månad och barn, en nedgång med drygt fyra procent jämfört med året innan.

Emma Persson
Privatekonom på Länsförsäkringar

Tel: Tel. 076-109 27 30

Sammanfattning

- År 2005 sparade föräldrar i landet i genomsnitt 414 kronor per barn. Då låg en genomsnittlig lön på 24 300 kronor. Idag har den genomsnittliga lönen ökat med omkring 12 000 kronor per månad. Det betyder att sparandet till barnen de facto har minskat under dessa år.
- Drygt var sjätte förälder i Östergötland har i år minskat på barnens sparande.
- Andelen av föräldrarna i Östergötland som inte sparar till sina barn ligger på 14 procent. Nästan var tredje förälder (28%) uppger att de inte har råd eller att pengarna måste gå till annat.
- Drygt var tionde förälder (12%) anger att de någon gång har tvingats låna av barnens pengar för att senare sätta tillbaka pengarna. Men 5 procent av föräldrarna har tagit av barnens sparkapital utan att sätta tillbaka dem på kontot.
- Över hälften (55 %) av föräldrarna har pratat med barnen om att ekonomin är tuffare idag än för några år sedan.
- Andelen föräldrar som månadssparar i Östergötland är 69 procent och 15 procent sparar hela barnbidraget. De flesta (75 %) sätter huvuddelen av pengarna i ett fondsparande men många (47 %) använder fortfarande ett sparkonto för barnens sparande.
- I Östergötland har föräldrarna som huvudmål att pengarna ska gå till en bostad (49 %).
- Drygt 40 procent (42%) av föräldrarna anser att barnen ska få eget ansvar över pengarna den dag de fyller 18 år medan 48 % tycker att de vill ha koll och att pengarna ska gå till en bostad, studier eller ett körkort.

Barnsparandet är olika i olika familjer

År 2005 sparade föräldrar i genomsnitt 414 kronor per barn. Då låg en genomsnittlig lön på 24 300 kronor. Idag har den genomsnittliga lönen ökat med omkring 12 000 kronor per månad. Det betyder att sparandet till barnen i förhållande till inkomstnivån har minskat under dessa år.

Hur mycket föräldrar sparar till sina barn beror också på hur många syskon som finns. Ensambarn får i snitt något mer än om det finns fler barn i familjen. Förutom antalet syskon har hushållsinkomsten betydelse för hur mycket föräldrar sparar till sina barn. Föräldrar med inkomster över 66 000 kronor per månad sparar betydligt mer än de med lägre hushållsinkomst. Dessa föräldrar sparar också i större utsträckning i fonder eller aktier och de sparar också mer regelbundet. Sammantaget innebär det att deras barn har ett större sparat kapital.

Undersökningen visar att en hel del föräldrar har möjligheten att spara barnbidraget åt sina barn i stället för att använda dem till månatliga kostnader. Men det här gäller inte alla. I år har också gruppen som inte sparar alls till barnen vuxit.

-Det är en tuff tillvaro just nu och det är fullt förståeligt att pengarna behövs till de vardagliga utgifterna. Om det är möjligt, dra hellre ner på sparandets storlek än ta bort det helt. Det är lätt att glömma att lägga tillbaka den månatliga dragningen när ekonomin förbättras, säger Emma Persson, privatekonom på Länsförsäkringar.

Så ofta sparar vi till barnen

	Östergötland	Riks
Jag sätter in pengar varje månad	69 %	51 %
Jag sätter in gåvor	31 %	34 %
Jag sätter in barnbidraget	15 %	24 %
Jag sätter in pengar när jag kan	21 %	11 %

Fler svar möjliga.

Andel av föräldrar som inte sparar till sina barn

	Östergötland	Riks
Sparar ej	14 %	14 %

Varför sparar du inte till barnen?

	Östergötland	Riks
Jag behöver pengarna till annat	11 %	30 %
Jag har tänkt göra det men inte hunnit med det ännu	28 %	21 %
Jag har sparat tidigare men nu har jag inte råd	17 %	18 %
Annat:	33 %	30 %
Vet ej	11 %	7 %

Har du ändrat sparandet till barnen det senaste året?

	Östergötland	Riks
Jag har ökat barnets sparande till följd av det rådande ekonomiska läget	2 %	2 %
Jag har minskat barnets sparande till följd av det rådande ekonomiska läget	15 %	9 %
Nej, barnets sparande har inte påverkats av det rådande ekonomiska läget	83 %	89 %

Hur sparar du barnens pengar?

	Östergötland	Riks
Fonder	75 %	72 %
Bankkonto	47 %	45 %
Aktier	13 %	16 %
Obligationer	0 %	1 %
Annan sparform, ange:	3 %	3 %
Vet ej	0 %	1 %

Fler svar möjliga.

Har du någon gång tagit av barnens pengar?

	Östergötland	Riks
Ja, jag har lånat pengar och satt tillbaka summan	12 %	11 %
Ja, det har hänt att jag tagit ut pengar utan att sätta tillbaka summan	5 %	4 %
Nej, det har jag aldrig gjort	83 %	85 %
Vill inte svara	0 %	1 %

Syftet med att spara till barnen

Målet för många föräldrars sparande till barnen är inte sällan en framtida kontantinsats. Kvadratmeterpriserna på bostäder varierar avsevärt mellan olika städer och därmed är det också stor skillnad mellan hur mycket föräldrar behöver spara varje månad för att det ska täcka insatsen.

Många föräldrar kanske frågar sig när det är dags att sluta spara och när det är dags för barnen att få ett eget ansvar för pengarna som föräldrarna har sparat ihop. De flesta verkar tycka att pengarna ska gå till någonting speciellt medan nästan lika många anser att barnet är moget att göra vad det vill av pengarna när det fyller 18 år.

- Det bästa är nog att prata med varandra om vad syftet med sparkapitalet är den dagen man börjar spara. Det är stor skillnad på hur mycket pengar som behövs om tanken är en kontantinsats eller en språkresa. Fundera också en extra gång kring vilket namn du sparar i. Sparar du i barnets namn blir pengarna tillgängliga för barnet på 18-årsdagen och bara du kan avgöra om du tycker det är lämpligt. Sparar du i ditt eget namn kan du bestämma över kapitalet, både hur det används och när du ska ge det till barnet, säger Emma Persson.

Detta är föräldrarnas främsta syfte med sitt sparande till barnen

	Östergötland	Riks
Till bostad	49 %	51 %
Till körkort	39 %	34 %
Till studier	26 %	24 %
För tillfälliga stora utgifter, till exempel språkresor eller ny mobiltelefon	17 %	11 %
Jag har inget förutbestämt syfte	1 %	37 %
Vet ej	31 %	2 %

Fler svar möjliga.

Så mycket måste du spara för att ha råd med en kontantinsats

Kommun	Pris lägenhet 25 kvm	Kontantinsats	Sparbelopp per månad i 18 år
Göteborg	1 092 125 kr	163 819 kr	430 kr
Stockholm	1 398 825 kr	209 824 kr	550 kr
Malmö	765 825 kr	114 874 kr	300 kr
Uppsala	948 625 kr	142 294 kr	375 kr
Umeå	700 650 kr	105 098 kr	275 kr
Sundsvall	393 300 kr	58 995 kr	150 kr
Östergötland	416 245 kr	62 286 kr	175 kr

Uträkningen: vi har utgått från en årlig avkastning på 6 procent och en sparhorisont på 18 år. Vi har inte tagit hänsyn till inflationen. Att priserna på lägenheter varierar över tiden är det svårt att ta hänsyn till i uträkningen.

När anser du att barnen kan få ta del av det sparade beloppet

	Östergötland	Riks
När pengarna går till någonting större och inte bara till daglig konsumtion	48 %	46 %
När barnet fyller 18 år	42 %	40 %
När barnet flyttar hemifrån	21 %	23 %
När barnet börjar studera på högskola eller universitet	14 %	14 %
När barnet börjat arbeta och tjänar egna pengar	5 %	10 %
Vet ej	6 %	9 %

Fler svar möjliga.

Olika belopp trots att sparandet skett under samma antal år

Om ni har flera barn kan det uppstå skillnader i hur mycket kapital som finns beroende på börsens avkastning, även om ni sparar lika mycket. Den dag storasyster får ta del av de pengar ni sparat till henne (500 kronor per månad) har hon haft en genomsnittlig avkastning på 5 procent och hennes sparande är värt 232 826 kronor den dagen hon fyller 18 år. När det är dags för hennes lillasyster som är två år yngre och fått samma summa insatt på sitt fondsparkonto varje månad att plocka ut sitt sparande har hon haft en genomsnittlig avkastning på 8 procent och hennes sparande är på 18-årsdagen värt 284 499 kronor.

-Anledningen till olikheterna är att man börjat och slutat spara vid olika tillfällen, vilket påverkar beloppet. Även om ett månadssparande på sikt är ett bra sätt att jämna ut skillnaderna i sparandet så kan det ändå uppstå skillnader just beroende på börsens svängningar. Det kan också vara bra att minska risken på sparandet när uttagsdagen närmar sig, säger Emma Persson.

Olika belopp till barnen – så här har föräldrarna tänkt tackla det

	Östergötland	Riks
Jag är medveten om att det kan bli orättvist men tänker låta det vara som det är.	48 %	46 %
Pengarna sparas gemensamt på ett konto och kommer senare delas i lika stora summor	15 %	15 %
Har inte tänkt på att det kan bli så	7 %	9 %
Vid en viss ålder slås barnens konton ihop och pengarna delas lika mellan barnen.	4 %	5 %
Annat + vet ej	26 %	24 %

Ekonomisk kompetens är ändå den bästa gåvan

Det är viktigt att ge barnen ett ekonomiskt självförtroende och lite vardagskunskap om pengars värde och vikten av att spara för sämre tider eller ett förutbestämt mål. Barn är många gånger redo att leka och utforska ekonomi mycket tidigare än vad vi själva kanske tror.

-Barn idag är mycket digitalt kompetenta och kan redan ha vana av att vänta och samla poäng eller föremål i spel som de redan idag använder. Kanske går den typen av erfarenheter att använda och applicera även i privatekonomins värld? Involvera barnet i vardagsekonomiska beslut så långt det går, de är troligtvis mer kapabla tidigare än vi tror, säger Emma Persson.

En bra ingång till att prata om pengars värde är genom att ge barnet vecko- och månadspeng. Att lära barnen att ta ekonomiskt ansvar i en ung ålder är något som de kommer att ha stor fördel av när de kommer ut i vuxenlivet. I den lite tuffare ekonomiska tid som just nu råder kan det vara extra viktigt att prata om att man ibland behöver prioritera, något som resultatet av undersökningen visar att många vuxna verkar ha tagit fasta på.

Många föräldrar har pratat med barnen om det tuffare ekonomiska läget

	Östergötland	Riks
Ja, det har jag/vi gjort	55 %	56 %
Vi ska göra det men har inte gjort det än	3 %	3 %
Barnet är för litet för att förstå	25 %	23 %
Vi vill inte göra hen orolig genom att prata om ekonomi	4 %	2 %
Nej, vi pratar aldrig om ekonomi med barnet	1 %	3 %
Nej, det har vi inte gjort då hushållets ekonomi inte påverkas av det ekonomiska läget	8 %	10 %
Vet ej	4 %	2 %

Räkneexempel - månadssparande

För den som sparar 500 kronor per månad med en genomsnittlig avkastning på 6 procent kan efter 20 år plocka ut 226 719 kronor. För den som i stället sparar 1 000 kronor under samma period och med samma avkastning, kan plocka ut 453 438 kronor.

När det kommer till ett långsiktigt sparande som kanske sträcker sig över 18 år finns det många fördelar med ett regelbundet sparande. När du månadssparar i fonder så köper du andelar både när kursen är lägre och högre. När kursen är lägre kostar andelarna mindre, vilket gör att du får fler andelar för samma summa. Omvänt gäller om kursen går upp – då kostar det mer och du får färre andelar. Genom det automatiska månadssparandet sprider du möjligheterna att köpa när kursen är lägre och högre vilket gör att du slipper fundera på om det är rätt tid att köpa eller inte.

Ett bra sätt att spara regelbundet på är att ha en stående överföring från ditt lönekonto. På så vis glömmes du inte bort att göra dina insättningar utan allt sköter sig självt och du kan tryggt veta att ditt sparande faktiskt blir av.

Tips!

När du ska spara till barn behöver du fatta tre beslut: **I vems namn ska du spara och vilken sparprodukt ska du välja samt vilket konto du vill spara på. Ett investeringssparkonto är exempelvis ett sparande som passar för alla åldrar, även för barnsparande. Du kan månadsspara eller göra engångsinsättningar och du kan flytta dina pengar mellan olika sparformer inom ditt ISK utan att du behöver betala någon extra skatt, vilket är enkelt och smidigt.**

Ska jag spara i mitt eget eller i barnets namn?

Spara i ditt eget namn

- Du väljer själv när du vill att barnet ska få tillgång till pengarna. När du tycker det är dags kan du ge sparandet som gåva.
- Viktigt att känna till när du sparar i eget namn är att pengarna juridiskt sett fortfarande är dina, eftersom de står i ditt namn. Om du vill vara säker på att pengarna går till barnet om du skulle avlida behöver du skriva ett testamente där du anger att de sparade pengarna ska gå till barnet.

Spara i barnets namn

- Juridiskt sett är pengarna att betrakta som barnets och ska användas i syften som gagnar barnet.
- Från det att barnet fyller 18 år bestämmer barnet helt själv över sitt kapital.
- Tänk på att eventuella inkomster av kapital kan påverka hur mycket bidrag och lån barnet kan få från CSN i framtiden. Man får inte ha högre inkomster under ett kalenderhalvår än upp till ett visst belopp (fribelopp) utan att studiestödet påverkas. Det gäller även inkomster av kapital.

När ska jag spara i fonder och när ska jag ha pengar på banken?

Fonder

Hur länge pengarna ska sparas eller när de ska användas har betydelse för vilket sparalternativ du ska välja. Generellt kan det vara bra att ha en buffert på sparkonto för kortsiktigt sparande och oväntade utgifter. För långsiktigt sparande är fonder ett bättre alternativ. Även små summor kan bli stora över tid om du får regelbunden avkastning på pengarna. Om pengarna ska användas i närtid och därför bör finnas tillgängliga är sparkontot ett alternativ. Tänker du i stället spara på lång sikt är fonder ett bra alternativ.

Om jag ändå vill spara på sparkonto?

Många sparar pengar till barnen på ett sparkonto eftersom det ger en garanterad ränta och eftersom pengarna inte riskerar att minska i värde vid en börsnedgång. Om du väljer att spara på ett sparkonto finns det ett alternativ om du vill att barnets sparpengar ska växa så snabbt som möjligt.

Öppna två sparkonton, först ett månadssparkonto som du sparar regelbundet på, och senare ett fasträntekonto som du för över sparpengarna till när du har sparat ihop en lite större summa. Om du binder pengarna på fasträntekontot i exempelvis ett eller två år så kan det gå att få lite högre ränta.

Kom ihåg att banken i vissa fall tar ut en avgift för att ta ut pengar från en fastränteplacering.

Hög eller låg risk?

Då ett barnsparande oftast är på lång sikt kan det vara en god idé att våga ta lite högre risk för att få möjlighet till lite bättre tillväxt. Väljer du en högre risk kan det också vara bra att anpassa risknivån i sparandet allt eftersom barnet blir äldre. I dag finns det fonder som minskar risken ju närmare du kommer utbetalningsdagen.

I vilken form ska jag spara

Kapitalförsäkring

Om du väljer att spara till ett barn i en kapitalförsäkring kan du styra hur och när utbetalningen ska ske. Du kan även bestämma vid vilken ålder barnet ska få ut pengarna.

Det gör du genom att öppna kapitalförsäkringen i ditt eget namn och sätta barnet som förmånstagare. Du anger även vid vilket datum som utbetalningen ska ske, till exempel den dag då barnet fyller 25 år.

ISK

Ett investeringssparkonto (ISK) fungerar som ett slags förvaringsplats för olika typer av finansiella instrument, exempelvis fonder och aktier.

Ditt ISK schablonbeskattas. Det innebär att du kan köpa, sälja och byta hur ofta du vill och slipper deklarerat och beskatta enskilda vinster, i stället betalar du en årlig skatt på en schablonintäkt.

Om undersökningen

Undersökningen genomfördes genom webbintervjuer i Novus slumpmässigt utvalda panel av totalt 2 477 personer med barn under 18 år under februari 2023. Av dessa föräldrar var 250 från Östergötland.

